

Instellen van een collectieve claim

Wie het nieuws volgt, ziet steeds meer procedures van verenigingen en stichtingen namens anderen. De meest recente zaak die groot in de media is geweest, is die van onder andere Milieudefensie tegen Shell. De Nederlandse wet kent al sinds 1994 de mogelijkheid van collectieve acties door verenigingen en stichtingen. Maar wanneer kunnen verenigingen en stichtingen nu eigenlijk een collectieve claim instellen?

Recent zijn er verschillende uitspraken gedaan over de mogelijkheden voor verenigingen, stichtingen en individuen om collectieve claims in te stellen. De wet bepaalt dat organisaties claims in kunnen stellen in het belang van anderen, als zij die belangen volgens hun statuten behartigen. In de zaak van Milieudefensie van 26 mei 2021 (ECLI (verkort): 5337) oordeelde Rechtbank Den Haag dat ze die belangen ook feitelijk moeten behartigen. Een van de eisers in deze zaak voldeed volgens de rechter niet aan deze eis en werd daarom niet-ontvankelijk verklaard. Daarnaast geldt dat als een vordering wordt ingesteld in het belang van anderen, de belangen van die anderen wel 'gelijksortig' moeten zijn, zodat zij 'zich ... lenen voor bundeling' en 'een efficiënte

en effectieve rechtsbescherming ten behoeve van de belanghebbenden kan worden bevorderd'. In een zaak van Stichting Namaakbestrijding React van 26 april 2021 (ECLI (verkort): 2050) oordeelde de rechter dat de gediende belangen ook belangen van rechtspersonen mogen zijn. Zijn de belangen te verschillend, dan kunnen ze niet in één procedure worden behartigd. Rechtbank Amsterdam oordeelde op 9 december 2020 (ECLI (verkort): 6122) echter dat 'gelijksortig' niet betekent dat de belangen identiek, of zelfs maar 'overwegend gelijk' moeten zijn.

Waarborgen

Milieudefensie stelde in haar procedure tegen Shell dat zij het 'belang van huidige en toekomstige generaties van de gehele wereldbevolking' wilde beschermen. De rechter vond echter dat deze belangen te verschillend waren om in één procedure te bundelen. De rechter vond dat wel mogelijk voor alleen het 'belang van de huidige en de toekomstige generatie Nederlandse ingezetenen'. Rechtbank Amsterdam wees er december vorig jaar ook op dat de belangen van de personen waarvoor een organisatie opkomt 'voldoende gewaarborgd'

moeten zijn. Volgens Rechtbank Amsterdam is dat afhankelijk van de 'kennis en vaardigheden' en 'overige werkzaamheden' binnen de eisende vereniging of stichting, en of is voldaan aan de principes in de Claimcode (zie ook het kader). Gerechtshof Den Haag oordeelde op 4 februari 2020 (ECLI (verkort): 102) dat het omgekeerde niet geldt. Als een claimende vereniging of stichting niet aan de Claimcode voldoet, betekent dat dus nog niet dat de belangen van deelnemers onvoldoende gewaarborgd zijn. Soms worden claims ingesteld door een vereniging of stichting samen met individuele personen. Die personen moeten dan wel een eigen, persoonlijk belang hebben bij de vordering. Zoals Rechtbank Den Haag in de zaak tegen Shell opmerkte, zal dat over het algemeen niet het geval zijn. Rechtbank Den Haag verklaarde de burgers die als eisers meededen dan ook niet-ontvankelijk. Gerechtshof Amsterdam oordeelde 16 maart 2021 (ECLI (verkort): 747) dat een claimstichting ook niet tegelijkertijd kan opkomen voor benadeelde derden én als lasthebber voor die belanghebbenden.

Joop Werner, advocaat bij Schaap advocaten en notarissen, www.schaap.eu

Wettelijk kader voor het instellen van collectieve claims

In 1994 is de Wet collectieve actie (WCA) ingevoerd om collectieve vorderingen mogelijk te maken. In 2005 is deze wettelijke regeling uitgebreid met de Wet collectieve afwikkeling massaschade (WCAM). Op grond daarvan kunnen schikkingen algemeen verbindend worden verklaard. Met ingang van 1 januari 2020 is de Wet afwikkeling massaschade

in collectieve actie (WAMCA) ingevoerd. Daardoor is het mogelijk om ook collectief schade te vorderen.

Stappen

In aanvulling op de wettelijke regeling heeft de Commissie Claimcode de Claimcode opgesteld. Die code bevat kaders en normen om voor een grote groep mensen

claims in te stellen. De huidige regeling biedt veel mogelijkheden voor het instellen van collectieve claims. Voor verenigingen en stichtingen die zo'n collectieve claim instellen, is het wel van groot belang dat zij op de juiste manier zijn ingericht en georganiseerd, en dat ze de juiste stappen volgen voordat ze daadwerkelijk een eis instellen.

Bestuur Rendement

Dit artikel wordt u aangeboden door Bestuur Rendement

Bestuur Rendement is hét nieuws- en adviesmagazine voor bestuurders van non-profitorganisaties. Het doel van Bestuur Rendement is om de bestuurder te informeren over alle ontwikkelingen op het gebied van het besturen van een organisatie, financiën, fiscaliteit, personeelszaken en marketing. De bestuurder krijgt praktische informatie over deze verschillende aspecten en waar nodig adviezen voor zijn organisatie.

Bestuur Rendement biedt u:

- veel signalerend nieuws over veranderende wet- en regelgeving;
- beknopte artikelen met veel tips die de lezer direct in de dagelijkse praktijk kan gebruiken;
- marktanalyses over relevante onderwerpen voor de bestuurder.
- wekelijkse e-mailservice met het allerlaatste nieuws;
- een aanvulling op de inhoud van elke uitgave met praktische, online tools.

Kijk voor meer informatie of een proefabonnement op www.rendement.nl/bestuurblad